

LIBRIS

© Editura EIKON

We know
books

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RUNCANU, TUDOR

Portretul căutătorului de elefanți : roman / Tudor Runcanu. -

București : Eikon, 2022

ISBN 978-606-49-0784-4

821.135.1

Fotografia copertei: József Marx, Fototeca Azopan - www.azopan.ro

Designul copertei: Valentin Colceriu

Fotografia autorului: Roxana Runcanu

Desene: Radu Runcanu

Editor: Valentin Ajder

Tudor Runcanu

PORTRETUL
CĂUTĂTORULUI
DE ELEFANȚI

roman

E I K O N

București, 2022

CUPRINS

Capitolul 1.....	5
Capitolul 2.....	15
Capitolul 3.....	23
Capitolul 4.....	31
Capitolul 5.....	41
Capitolul 6.....	47
Capitolul 7.....	55
Capitolul 8.....	61
Capitolul 9.....	69
Capitolul 10.....	75
Capitolul 11.....	83
Capitolul 12.....	89
Capitolul 13.....	101
Capitolul 14.....	109
Capitolul 15.....	119
Capitolul 16.....	127
Capitolul 17.....	135
Capitolul 18.....	141
Capitolul 19.....	149
Capitolul 20.....	161
Capitolul 21.....	167
Capitolul 22.....	175
Capitolul 23.....	181

CAPITOLUL

1

Așa cum stă la micul său birou din primărie, Fabian poate părea, privit din orice unghi al camerei, un gigant. Așezat, și mai apoi aplecat asupra mesei, el vede cum toate scad în mărime în jurul său. Scaunele și cuierul, fereastra prin care atunci când privește cerul trebuie să își aplece puțin capul, totul e mult mai mic decât ar trebui. Iar lucrurile continuă să scadă o dată cu trecerea timpului dinspre amiază spre asfințit. Totul scade în comparație cu acest om de o înălțime totuși medie. Dacă ai intra brusc în încăperea, ar fi necesar să faci imediat un pas înapoi, înainte de a întreba ceva. Salutul trebuie obligatoriu lansat încă din tocul ușii, altfel se poate lovi imediat de vreun perete, aterizând cine știe pe unde. Și cum nimeni nu face curățenie în acel birou decât o dată pe săptămână, nu are cine să măture cioburile de porțelan imediat, iar pe jos rămân resturi împrăștiate de vorbe aruncate care încotro. Oricum,

atunci când se plimbă prin birou, Fabian simte cum strivește sub bocanc tot felul de ipostaze ale materiei. Unele cedează imediat sub presiunea greutății sale, altele se transformă, în timp, de-a dreptul în nisip prin frecare. Un nisip fin ce umple golurile dintre scândurile de lemn uscat de atâția zeci de ani.

Pe jos nu sunt covoare. Nu au fost de la bun început prevăzute în dotarea acelei primării. În general, covoarele rețin mereu extrem de multă mizerie, iar asta ar necesita un serviciu special de întreținere. Pentru așa ceva nu sunt bani prevăzuți niciodată, așa că s-a lipit direct parchetul peste ciment. După care s-au îngrămădit deasupra cât mai multe obiecte de mobilier. Multe dintre birouri seamănă foarte bine cu magazinele de vechituri, altele arată de parcă ar urma cineva să amenajeze acolo un muzeu al trecerii timpului.

În zilele din săptămână, când are de trimis scrisori, Fabian ajunge la serviciu cu o jumătate de oră mai devreme. Se grăbește pentru că urmează să lingă și să lipească timbre câteva ore bune. Asta e și ziua când nu își aduce nimic de mâncare de acasă. Citise cândva, într-o revistă de științe, că timbrele au un lipici pe bază de grăsime și de atunci trăiește cu convingerea că, după ce linge două sute de timbre, ceva din grăsimea nesănătoasă a timbrului îi pătrunde subtil în organism. Faptul e bizar însă e confirmat, de altfel, aproape de fiecare dată de cântar la finalul zilei.

După un astfel de efort, urmează o noapte cu vise scurte și o ușoară stare de deranjament gastric. Stând în beznă, Fabian se gândește la fiecare plic trimis și încearcă să îi refacă mental întregul traseu. Între timp stomacul său se umple de acid și uite așa îl prinde dimineața cu o sete

nebună și cu ochii cârpiți de oboseală. În rest, are parte de șase nopți pe care le doarme din plin, aproape fără vise. Sunt nopțile în care se reface perfect pentru ziua când va linge iarăși timbre. Cineva i-a sugerat că ar putea să-și scuipe în palmă și să nu mai ducă hârtia la gură. Primăria însă e totuși o instituție a statului unde nu se cade să te porți ca la piață.

Mare lucru nu are de făcut în acest birou pentru că se ocupă de sectorul cultural și aici sunt mereu perioade lungi de timp când astfel de preocupări își ies firesc din uz. E atunci în societate, cel mai probabil, momentul unor activități agricole sau industriale intense, activități care le ocupă oamenii întregul timp, de dimineața până seara. Nici chestiuni de gestiune complicată nu prea are pe cap. Singurul lucru important pe care l-a primit la angajare, învelit într-un ziar de sport, a fost un bec pe care a avut obligația să-l înșurubeze pe tavan doar la întâi noiembrie și să-l deșurubeze în prima zi a lui aprilie. În rest, becul trebuie păstrat cu grijă într-unul dintre seifurile din încăpère, pentru că, în zilele mai lungi este lumină suficientă de la soare. Fabian păstrează becul în ambalajul original. E cel pe l-a primit în prima zi, și de fiecare dată când îi sosește sorocul, după ce-l înfiletează și îl aprinde, bărbatul se așeza pe un scaun și își începe relaxat lectura. Parcurge cu același interes iarăși fragmentul de text tipărit pe bucata hârtie din ziarul de sport. Pare în fiecare toamnă cel mai captivant subiect.

Ce șansă pe Fabian să fie ceva interesant pe acea bucată de hârtie mototolită și nu un text plictisitor despre statistică sau mai știu eu ce reportaj de cine mai știe când. Dacă ar fi să fim sinceri, puțini avem norocul ăsta. Să găsești texte interesante în ziarele cu care îți învelești obiectele puse la păstrare, e ceva la care puțini îndrăznim să ne gândim. Pe

de altă parte, cine are timp să revină la lectura lor din timp în timp și să vadă dacă subiectul și-a schimbat relevanța? Hai să fim serioși, cine a mai avut curiozitatea să citească ce scrie în ziarul înfundat cu putere în pantoful de piele rămas astfel în forma ideală între ultimele două înmormântări? Cine s-a mai uitat măcar o dată la ce dată scrie pe fragmentele alea de hârtie? Sau cine a încercat să își facă măcar o imagine vagă despre ce și cum. Nimeni. Toată lumea s-a grăbit să folosească obiectul, iar bucata de ziar a fost tot timpul în pericolul de a ajunge la gunoi, urmând, ca după un timp, pantoful din piele să fie înfundat cu o altă poveste. Tocmai de aceea, cel mai bine, pe termen lung, e să nu schimbi bucata de ziar originală și să lași povestea aia acolo unde nu și-a imaginat nimeni că va ajunge. În vârful pantofului.

De altfel, Fabian începuse de multă vreme să strângă și alte fragmente de ziar. Pe cele mai multe dintre ele le recupera din cornetele de semințe pe care le ronțăia în după-amiezile de duminică, stând pe bancă, în piața centrală. Dacă nu îl satisfăcea lectura pe deplin, atunci, bineînțeles că se apleca și mai aduna de pe jos și alte cornete consumate și aruncate ceva mai devreme de alții. Totuși, în general, se găsea ușor ceva interesant de citit, iar seara bărbatul se trezea acasă cu buzunarele pline de hârtii și cu mintea în toate direcțiile de la atâtea povești. Biblioteca personală a lui Fabian, cel puțin până la acea oră, era formată doar din fragmentele culese întâmplător de pe jos. Ceva îi spunea mereu că, important în viață e să lași povestea să vină către tine și nu să o cauți tu cu lumânarea.

La birou, singurele cărți pe care le avea pe rafturi erau cărțile tehnice. Manuale care explicau pe îndelete cum se folosește un aparat sau o sculă electrică, cărți pe care le

adusesse în siguranță acolo cineva de la fabrică, cu mult timp în urmă. Nu aveau niciun folos într-o primărie, însă toată lumea știa ca ele sunt acolo, la loc sigur, unde nu le va putea ataca nici umezeala și probabil nici focul vreodată. Fiind foarte vechi, nu le mai consulta nimeni astăzi, iar bărbatul era preocupat mai degrabă să le alinieze cotoarele. Privit din unghi, șirul de cărți era perfect ordonat, dând un aer de rigoare și echilibru. Disciplina descurajează chiar și praful, se gândea Fabian, având tot timpul însă la îndemână cel puțin o cârpă umedă.

Fereastra încăperii, așa cum am mai spus deja, era puțin prea jos pentru înălțimea unui om mediu. Asta se putea datora și podelei care fusese refăcută de mai multe ori și se ridicase astfel cu câțiva centimetri buni. De fapt, întreaga construcție a primăriei părea făcută în prea mare grabă. Era din cărămidă, e adevărat, dar ceva grăbi efortul muncitorilor atunci când se ridicase și părea evident strâmbă și chiar în pericol de a se prăbuși. Niciun perete nu era drept, nicăieri două drepte nu se întâlneau la nouăzeci de grade. Și cu toate astea, în orașel, de atâtea vreme, viața se scurgea normal, folosind toate celelalte variante de unghiuri.

Fabian se așeză pe scaun și privi către vârful pantofilor. Avea exact 50 de ani și un sentiment că toată liniștea asta care îl înconjoară nu e altceva decât amăgirea unei stări de bine sau poate chiar, mult mai grav, perioada de incubație a vreunei boli grele. În fața liniștii nu ai însă ce face. Dacă strigi, sau te agiți inutil, s-ar putea ca ceilalți să te creadă nebun și bun de pus deoparte. Așa că, dacă tot vrei să te joci cu liniștea și să o provoci, cel mai bun truc e să îți dregi glasul. Când te simți asurzit de tot, e suficient să scoți un sunet puternic din coșul pieptului. E ca și zgomotul

gongului în teatru, desparte și deschide. Nimic nu mai e la fel după bătaia gongului. Și se trece inevitabil la actul următor. Fabian ridică amenințător pumnul drept și, deși nu-l vedea și nu îl auzea nimeni, își provoacă o tuse grea pe care încercă să o mascheze cu un gest teatral. În felul ăsta, timpul se simți dator să despartă apele. Bărbatul știa că urmau să sosească instrucțiuni foarte clare despre ce era de făcut în viitorul foarte apropiat. Și asta îl liniști imediat.

Într-adevăr, urma să primească un plic. Plicul avea să fie trimis chiar de către primar care, deși se afla doar cu un etaj mai sus, în aceeași clădire, urma de fiecare dată toți pașii prevăzuți de lege, trimițând orice document oficial prin poștă. Bineînțeles că primarul nu uita niciodată să atașeze și singurul timbru care avea să îi ofere plicului prioritate în fața celorlalte plicuri, timbrul par avion. De îndată ce totul ateriza pe biroul său, Fabian își imagina imediat drumul scrisorii. Își imagina cum la poștă fusese desemnat cel mai experimentat poștaș, cum acesta pedalase ca un nebun pe bicicletă până la primărie și, într-un final, cum plicul aterizase pe masa lui.

Se uită la ceas. Nu era încă nici măcar miezul zilei, plicul trebuia să fie încă undeva pe drum. O oră mai târziu, citind lenș textul, Fabian află că, atât primarul, cât și „un comitet de oameni de încredere”, îl desemnă în unanimitate, la ultima ședință, responsabil cu organizarea unui eveniment dedicat elitelor orașului, un eveniment intitulat sugestiv „Balul intelectualilor”. Citi și reciti textul, prea sărac în detalii de altfel, și nu pricepu nimic. Nu îi era clar pe cine trebuie să invite și mai ales ce trebuie să se întâmple acolo. De obicei, ca să organizezi așa ceva, trebuie să primești de la bun început câteva puncte de reper și

câteva instrucțiuni clare, iar scrisoarea nu conținea nimic în plus. Fabian își imaginează unde ar putea aduna mai multă lume la un loc, iar în minte îi veni fostul cinematograful orașului. Nu mai trecuse demult pe acolo și probabil că locul zăcea și acum în paragină. Își aminti că fusese în sală la ultimul film proiectat în oraș, cu aproape zece ani în urmă, ceva despre viața unei împărătese austriece. Știa asta și pentru că furase afișul filmului a doua zi după proiecție. Își amintea atât de bine ochii actriței din rolul principal.

Se ridică pentru că simți că are nevoie de aer. Fereastra era tot mai mică și tot mai jos. Cel mai bine era să coboare în stradă.

Ajuns în fața clădirii se simți pândit din interior, de după perdele. Simți ochii primarului și probabil și ai femeii de serviciu, așa că grăbi pasul spre centrul orașului ca să dispară repede din raza lor vizuală. Știa că se dăduse de gol din moment ce ținea încă în mână plicul pe care îl și agita ca pe un evantai. Dilema cea mai mare era pe cine să invite și, pentru că nu exista niciun criteriu de selecție în textul primit, probabil că urma să inventeze el câteva. Simți că e liber să ia câteva decizii de capul lui, ceea ce nu era deloc liniștitor. Dar probabil că mai era timp pentru așa ceva.

Chiar atunci trecu, gâfâind și trăgând de lesă un câine uriaș, veterinarul orașului. Se salutară, însă fiecare se grăbea evident în altă direcție. Îl privi cum se pierde înspre orizont, puțin lăsat de spate, făcând pași într-un ritm neregulat, alergat de fiara aia blănoasă care probabil nu mai ieșise afară de săptămâni bune. Oare omul ăsta era genul de candidat bun pentru a primi o invitație la bal? Greu de zis. În fond ce înseamnă intelectual? E un om care își folosește

mintea, însă până la urmă cu toții o facem de dimineața până seara.

Ce ne diferențiază într-atât încât să putem spune fără îndoială că unul este intelectual și altul nu? Și ca să scape de orice șovăială și pentru că nu stăpâna prea bine termenul, Fabian se hotărî să lase toată responsabilitatea pe seama dicționarului. Da, e o carte oficială, are definiții clare pentru toate lucrurile, e ultimul refugiu când nu mai pricepi nimic din cuvinte. Însă asta însemna că va trebui să treacă negreșit pe la bibliotecă. Adevărul e că îi era oricum în drum. Brusc, pentru Fabian deveni clar că bibliotecara, cea care se ocupa de cărțile orașului, ar putea fi prima persoană de pus pe lista pentru bal. Stă de atâta vreme între cărți încât e imposibil să nu fi citit ceva la un moment dat. Avea să o treacă prima pe listă chiar dacă, pentru ea, probabil balul nu va însemna dans și bufet.

Mersul alert pe trotuare, accentuat de torentul de idei care îi trecuseră brusc prin minte, îl copleșiră imediat. Se încălzi și începu să transpire abundent. Unde să meargă mai întâi? Ar fi fost poate potrivit să treacă pe acasă și să își schimbe hainele. Într-o instituție cu multe cărți, trebuie să îți iei măcar o cămașă nouă pe tine. Sau poate că nu era timp de pierdut pentru așa ceva.

Clădirea bibliotecii era și ea în paragină, așa că orice urmă de etichetă putea părea inutilă. Nu mai trecuse pe acolo din vremea liceului. Își amintea însă foarte bine și mirosul, și forma rafturilor, și cărțile ordonate după numele autorilor, alfabetic. Pe vremea când Fabian fusese copil, era o viermuială de nedescris în bibliotecă. Dar, odată cu trecerea anilor, copiii care creșteau au ajuns să prefere acele

cărți tehnice, cărți care deveneau și ele depășite și depozitate.

Bărbatul se gândi că orice fel de carte devine inutilă, mai repede sau mai târziu. O carte e ca un tren care, după o vreme, nu mai are niciun traseu și niciun orar. Nu mai are de ce să treacă prin nicio gară, pentru că nu se va mai urca nimeni în el. Totuși, Fabian știa în sufletul său că bibliotecile, ca și gările, devin locuri pustii abia după ce toți oamenii care s-au întâlnit acolo, s-au despărțit și de peroane și de trenuri și de ei înșiși. Tocmai de aceea ele trebuie păstrate pline cu orice sacrificiu.

Așa e, gările și bibliotecile par uneori niște muzee deghizate perfect.

CAPITOLUL

2

Un heruvim pufos, aproape supraponderal, trecu pe deasupra bibliotecii oraşului, exact în momentul în care Fabian apăsă clanţa şi intra plin de speranţă înăuntru. Curentul de aer iscat din senin ridică dintr-o dată toţi porumbeii de pe acoperiş, iar drapelul de pe faţadă tremură scurt. Nu a fost însă nimeni de faţă să vadă toate acestea, chiar dacă ele s-au întâmplat întocmai precum spun.

Biblioteca e o clădire uriaşă şi ar putea părea oricând sediul unei gări centrale, desigur dacă prin faţa ei ar trece nişte şine de cale ferată. Are multă cărămidă aparentă ieşită în relief, iar jumătate dintre geamuri nu au fost deschise probabil niciodată. Se ridică pe trei niveluri, iar acoperişul înalt adăposteşte arhiva întregului oraş. Aici lucrează un singur om. E şi femeie de serviciu şi responsabil cu evacuarea în caz de incendiu, e şi paznic al cărţilor.